

Er beweegt heel wat op de dienst **Fysische geneeskunde, revalidatie en sportgeneeskunde**

dr. Jan De Neve // dienst Fysische geneeskunde, revalidatie en sportgeneeskunde, campus Sint-Jan en campus SFX

De drie subspecialiteiten, fysische geneeskunde, revalidatie en sportgeneeskunde leggen heel andere accenten in het onderzoek en de behandeling van skeletale, articulaire, musculaire en neurale aandoeningen. Een overkoepelende, holistische visie zorgt voor de nodige consistentie op de dienst en vraagt om een aanpak waarin multidisciplinaire samenwerking vanzelfsprekend is.

HOLISTISCHE VISIE

Samen met zijn collega dr. Roland Watteyne is dr. Michel D'Hooghe, gewezen voorzitter van zowel de Belgische Voetbalbond als Club Brugge KV, de grondlegger van de dienst Fysische geneeskunde, revalidatie en sportgeneeskunde op campus Sint-Jan. Sinds de jaren 70 is deze van twee tot zeven stafleden en twee assistenten uitgegroeid. Ze verdelen hun activiteiten over de campussen Sint-Jan en SFX.

Waar fysische geneeskunde om conservatieve benadering van klachten van de perifere gewrichten en de wervelzuil draait, houdt revalidatie meer de begeleiding en behandeling

in van uitgebreidere neurologische en locomotorische letsels in functie van verbetering van de levenskwaliteit. Sportgeneeskunde, tot slot, omvat onderzoek en behandeling, maar in sterke mate ook preventie van sportgerelateerde letsels, voor zowel recreatieve als topsporters en sporters met een beperking. Hoewel de drie subspecialiteiten zich vrij sterk van elkaar onderscheiden, opereren deze vanuit een overkoepelende visie: een holistische benadering van de patiënt. In alle activiteiten staat de patiënt centraal, omringd door zorgverleners.

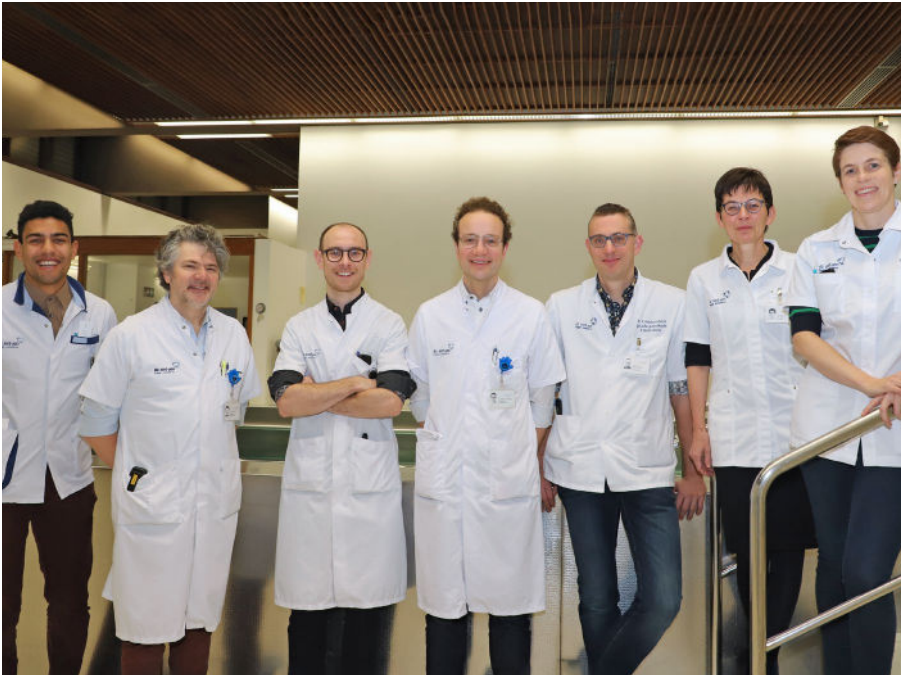
Een multidisciplinaire aanpak is er bijgevolg standaard, zowel naar andere medische specialiteiten als naar paramedische disciplines toe.

SAMENWERKINGSVERBANDEN

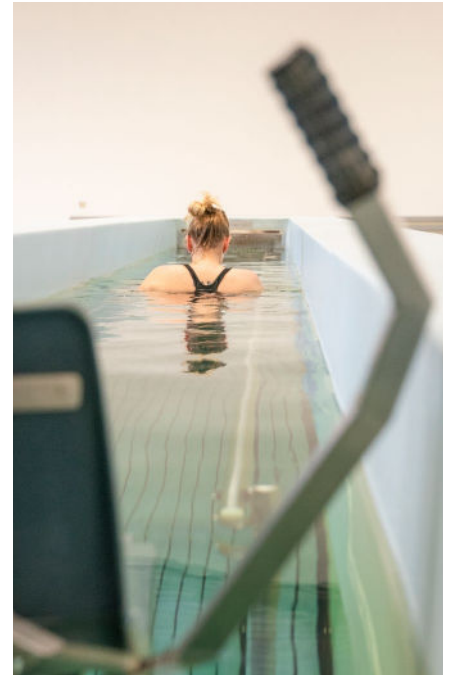
De sterkte van de dienst situeert zich in de multidisciplinaire samenwerkingsverbanden met kinesitherapeuten, ergotherapeuten, psychologen, maatschappelijk werkers, logopedisten, verpleegkundigen, diëtisten, morele consultants en de orthopedisch techniker. Ook interdisciplinair vormen de samenwerkingsverbanden een evidentie. Met de dienst Reumatologie is er in het bijzonder

een associatie uitgetekend. Dagelijks overleg met de reumatologen betekent een meerwaarde in de accurate benadering van een locomotorisch probleem. In de nakende verbouwingsplannen is voorzien dat de diensten Reumatologie, Orthopedie en Fysische geneeskunde revalidatie en sportgeneeskunde in elkaars fysieke nabijheid terecht komen om zo de mechanische, inflammatoire en operatieve benaderingen van het bewegingssysteem in één groot locomotorisch platform te verenigen.

Verder loopt er met de dienst Neurologie een intensieve samenwerking op verschillende fronten. Dit leidde onder meer tot de oprichting van het RevAZ (officieel SP3), een gloednieuwe neurorevalidatie-afdeling voor zwaar revalidatiebehoefte en comapatiënten. De opening ervan, in maart 2019, ging gepaard met de organisatie van een 'Quo Vadis' symposium. Dit evenement kon op de steun en bijdrage van Jo De Cock, administrateur-generaal van het RIZIV, rekenen. De RevAZ-kamers zijn perfect aanpasbaar aan de behoeften en beperkingen van de revalidant. Het team probeert er het ziekenhuisgevoel in de mate

▲ Het team Fysische geneeskunde en revalidatie, van links naar rechts: dr. Helinton Fonseca De Oliveira Souto, dr. Jan De Neve, dr. Brecht De Coninck, dr. Karel Watteyne, dr. Kris Vandecasteele, dr. Anne Bouwen en dr. Elke Van Den Steen.

▲ Een derde langwerpige bad is voorzien van een patiëntenlift en een loopbrug die onder water kan zakken.

van het mogelijke te beperken. Er is een gemeenschappelijke eetzaal en plannen voor een oefenparcours voor rolstoel of rollator op het dakterras. Comapatiënten krijgen er een gespecialiseerde aanpak. Binnen de samenwerking met de neurologen situeren zich verder ook het Neuromusculaire Referentiecentrum (NMRC) en de Parkinson- en MS-revalidatieprogramma's.

GESTROOMLIJND REVALIDATIEZORGPAD

Recent nog ging de dienst binnen het ziekenhuisnetwerk KOM (Kust, Ommeland en Meetjesland) een samenwerking aan met het revalidatieziekenhuis Koningin Elisabeth Instituut (KEI) in Oostduinkerke, waar 165 SP-bedden aanwezig zijn. Deze zal bijdragen tot de uittekening van een gestroomlijnd revalidatiezorgpad. Dr. Karel Watteyne leidt dit project in goede banen en staat in voor medische opvolging en ondersteuning van de KEI-collega's. Zo kan ook de patiënt op continuïteit rekenen. Deze samenwerking vormt een eerste concrete stap in de uitbouw van het toekomstige nieuwe revalidatieconcept binnen het KOM-netwerk. Op campus SFX bevinden zich nog 40 SP-bedden, bestemd voor locomotorische revalidanten. Daar zorgen dr. Anne Bouwen en dr. Kris Vandecasteele voor de nodige continuïteit in aanpak en behandeling. Op vraag van de dienst Kindergeneeskunde is bovendien een expert kinderrevalidatie aangeworven:

dr. Hellinton Fonseca De Oliveira Souto zal dit nieuwe luik uitbouwen, in samenwerking met het UZ Gent.

REVALIDATIEPROGRAMMA'S

In revalidatietrajecten streven de betrokken zorgverleners optimale revalidatie na, maar met respect voor de fysieke en mentale grenzen van de patiënt. Zinloze stappen vermijden ze. Verschillende multidisciplinaire revalidatieprogramma's richten zich naar specifieke doelgroepen en aandoeningen. Zo zijn er naast de neurologische en locomotorische revalidatieprogramma's, ook nog de 'hart en long'-revalidatie, de obesitas- en diabetesprogramma's en de kliniek voor onverklaarbare lichamelijke klachten (KOLK). Verder is er Veerkracht, voor patiënten met chronische pijn. O-balans en prostaatrevalidatie richten zich naar patiënten met een oncologische entiteit en tot slot is er een specifiek revalidatietraject uitgewerkt voor de amputatiepatiënt.

Het ziekenhuis beschikt over een speciale erkenning voor handrevalidatie, met gespecialiseerde handkinesisten. Samen met de diensten Pijnkliniek, Orthopedie en Neurochirurgie is een spine unit opgericht. Deze zal op termijn de basis vormen om praktijkvariabiliteit in de behandeling van wervelkolompathologie tussen diverse ziekenhuizen te beperken. Er lopen trouwens al samenwerkingen over de ziekenhuisgrenzen heen. Het AZ Sint-Jan

De drie subspecialiteiten opereren vanuit een overkoepelende, holistische visie

Brugge-Oostende AV, AZ Zeno en AZ Sint-Lucas Brugge kregen een 'Grant Fysieke activiteit' ter waarde van 100.000 euro toegekend door de Stichting tegen Kanker om de fysieke activiteit te stimuleren bij oncologische patiënten. Dit bedrag wordt verspreid over een periode van 4 jaar. Het revalidatieprogramma O-balans zet oncologische patiënten aan tot blijven bewegen, gezien het bewezen positieve effect hiervan.

DIAGNOSE EN THERAPIE

Vanuit de holistische benadering primeert het klinisch onderzoek steeds boven elke vorm van aanvullende beeldvorming, omdat dit breder kijkt dan de probleemzone. Desalniettemin wist echografie zich als een onmisbaar instrument in de fysieke, revalidatie- en sportgeneeskunde te verankeren. De nieuwste generaties echografen blijken steeds performanter en geven vaak de mogelijkheid om bestraling van de baan te vegen. Ze spelen onder meer een belangrijke rol in de interventionele

▲ Het ziekenhuis beschikt over een speciale erkenning voor handrevalidatie, met gespecialiseerde handkinesisten.

▲ In revalidatietrajecten streven de zorgverleners optimale revalidatie na, maar met respect voor de fysieke en mentale grenzen van de patiënt. Verschillende multidisciplinaire revalidatieprogramma's richten zich naar specifieke doelgroepen en aandoeningen.

fysische geneeskunde, een domein waar nieuw stafflid dr. Brecht De Coninck zich verder zal op toespitsen. Toediening van PRP (platelet-rich plasma) om chronische ontstekingsprocessen tegen te gaan, of van botoxinfiltraties, die spastische spieren door neurologische letsels opnieuw proberen te relaxeren, hoort hierin thuis. Dr. Elke Van den Steen, als consulent echografie verbonden aan het UZ Gent, zal hem hierin bijstaan.

Elektromyografie (EMG) is eveneens een belangrijk diagnostisch instrument. Daarnaast wordt het gebruikt voor de uitvoering van peroperatieve scoliosemonitoring, in samenspraak met de dienst Orthopedie. Drukmetingen in diverse compartimenten van de spieren dienen om een logesyndroom uit te sluiten. Tot het therapeutisch arsenaal behoort ook nog het gebruik van de shockwavetherapie (ESWT), voor tal van tendineuze problemen.

SPORTMEDISCHE BEGELEIDING

Op de afdeling Sportgeneeskunde staat het Sport Medisch Advies Centrum (SMAC) centraal, erkend als Collaborating Centre door de Fédération Internationale de Médecine du Sport en ook als FIFA Medical Centre of Excellence. Club Brugge richt zich al bijna een kwarteeuw tot het SMAC Brugge voor zowel de sportmedische begeleiding van de spelers als de keuringstesten en opvolging van de beloften en jeugd. In de zomer van 2019 maakte KV Oostende eveneens de overstap. Ze komen er terecht in handen van dr. Van den Steen en dr. De Coninck. Beiden zijn sterk betrokken bij de nationale en internationale voetbalwereld. Dr. Van den Steen is hoofdarts van het nationaal vrouwenvoetbalelftal Red Flames en bouwt als lid van de medische commissie van de UEFA mee aan het sportmedisch voetbalbeleid. Dr. De Coninck is teamarts

voor de beloften van de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KBVB).

Niet alleen topsporters zijn in het SMAC Brugge aan het goede adres. Recreatieve sporters en sporters met een beperking of aandoening zijn er even welkom. Hun conditie bepalen gebeurt aan de hand van inspanningstesten, zowel loop- als fietstesten, isokinetische en krachttesten. Ook handbikevoorzieningen zijn aanwezig. Daarnaast kan de podoloog er loop- en ganganalyses uitvoeren, staat een sportpsycholoog in voor mentale training, is er een diëtist verbonden aan het centrum en dragen diverse andere specialiteiten, zoals cardiologie en pneumologie, bij tot de werking ervan. Verdere specialisering in de afstelling van fietsen behoort tot de ambities. Nog een mooie toevoeging aan de activiteiten zijn de interdisciplinaire sportconsultaties die de afdeling Sportgeneeskunde samen met de dienst Orthopedie opstart in maart 2020.

Begeleiding in het SMAC Brugge kan mooie resultaten opleveren. Zo wist een van de eigen medewerkers, kinesist handrevalidatie Kim Plovier, zich als tweede Belgische rolstoeltriatleet ooit te kwalificeren voor het Ironman wereldkampioenschap 2019 in Hawaii. Hij behaalde er bovendien een zilveren medaille. Collega-kinesitherapeut Pieter-Jan Vereecke stond als inspanningsfysioloog in voor zijn begeleiding. Binnen de ziekenhuismuren wil de dienst trouwens net zo goed een cultuur van beweging stimuleren. Collega's

met een zittende functie bewegingstips geven en activeringsprogramma's voor hen uittekenen staat als eerste op de planning.

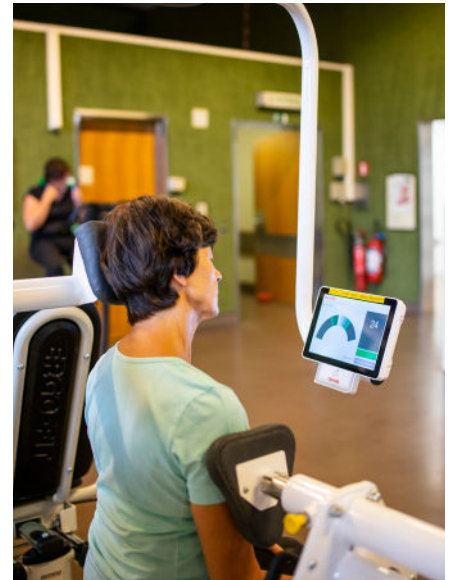
VOORZIENINGEN EN INFRASTRUCTUUR

Een uitgebreid gamma aan geavanceerde toestellen ondersteunt de drie subspecialiteiten. De recentste aanwinst meet de mobiliteit van de musculatuur en de wervelkolom driedimensionaal. Bovendien beschikt de dienst over unieke hydrotherapiefaciliteiten. Er zijn twee zwembaden met een temperatuur van 34°C. Daarin zijn twee aquafietsen gemonteerd en is het mogelijk om jetstream te activeren. Een derde langwerpig bad is voorzien van een patiëntenlift en een loopbrug die onder water kan zakken.

De toestellen en infrastructuur komen ook andere diensten ten goede. Zo kunnen obesitas-, oncologische of orthopedische patiënten eveneens baat hebben bij de expertise en testmogelijkheden van het SMAC Brugge. De krachtsverhouding meten ter hoogte van de spieren kan na een operatie of bij bepaalde blessures bijvoorbeeld helpen om tot opbouw van spierkracht te komen en sneller het gewenste resultaat te bereiken. Verdere verruiming van de infrastructuur en conceptuele aanpassing in het licht van de holistische aanpak staat voor 2020 op het programma. Dit houdt onder meer een opheffing van de scheiding tussen kinesitherapie en ergotherapie in, zodat beide therapeuten de patiënt gelijktijdig kunnen benaderen.

WETENSCHAPPELIJKE BETROKKENHEID

Het Sportmedisch congres BRUCOsport is een eigen initiatief, opgericht door dr. Michel D'Hooghe. Het vroeger jaarlijkse en nu tweejaarlijkse congres heeft er intussen al 31 edities op zitten. Vooraanstaande sprekers leggen er de vinger aan de pols van de sportmedische actualiteit. Als dusdanig vormt het de spil van een sportmedisch netwerk en hoewel het Nederlandstalige congres in de eerste plaats vooral in Vlaanderen gereputeerd is, krijgt het regelmatig internationale weerklank. Op het jaarlijkse congres van de Koninklijke Belgische Vereniging voor Fysische Geneeskunde en Revalidatie licht dr. Jan De Neve ook steeds de laatste beleidsmaatregelen toe en schetst hij een beeld van waarheen het vakgebied evolueert. Op het congres van de European Society of Physical and

▲ Een uitgebreid gamma aan geavanceerde toestellen ondersteunt de drie subspecialiteiten. De toestellen en infrastructuur komen ook andere diensten ten goede. Zo kunnen obesitas-, oncologische of orthopedische patiënten eveneens baat hebben bij de expertise en testmogelijkheden van het SMAC Brugge.

Rehabilitation Medicine (ESPRM) is elk jaar minstens een van de collega's van de partij.

ERVARING DELEN

Als voorzitter van de Belgische Beroepsvereniging van Artsen-Specialisten in de Fysische Geneeskunde en Revalidatie behartigt diensthoofd dr. Jan De Neve de belangen van deze medische specialiteit in het algemeen. Als stagemester neemt hij twee assistenten voor verdere specialisatie in de fysische geneeskunde en revalidatie onder zijn vleugels. Als lid van de opleidingscommissie Master in de Specialistische Geneeskunde (MSG) werkt dr. De Neve ook mee aan de invulling van de master na master (ManaMa).

Tot slot zetelt hij in de Sectorale kamer Beleid Vlaamse Sociale Bescherming en Personen met een Handicap van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, een adviserend orgaan dat onder meer de verandering van het Vlaamse revalidatielandschap bespreekt.

Met ex-collega's verbreekt de dienst net zo min de banden: begin 2020 krijgt deze een bezoekje van de Vriendenkring Meester Simon Sint-Jan, een initiatief dat de gepensioneerde arts-specialisten van het ziekenhuis verenigt. Na het jaarlijkse conclaaf dat alle cijfers onder de loep neemt in het licht van kwaliteitsbewaking, zijn partners en oudgedienden eveneens

welkom op de aansluitende recreatieve activiteit. Tot slot wordt door de dienst een 'Raad der Wijzen' opgericht, die naast artsen ook een vertegenwoordiger uit de ondernemerswereld bevat. Het doel: vermijden dat de dienst en dan vooral het management ervan uit zijn voegen groeit en zorgen voor optimale benutting van de opportuniteiten die de veranderingen binnen het ziekenhuislandschap bieden.

AUTEUR

dr. Jan De Neve
Dienst Fysische geneeskunde, revalidatie en sportgeneeskunde campus Sint-Jan en campus SFX

Meer info beschikbaar in de azlink-app

